

2BLACKDOT..

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

24 Ağustos 2026 – Sayı 123



Bu hizmet size **2blackdot** ve **Tema Grup** tarafından ücretsiz verilmektedir. **Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.**

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** **Yasal Uyarı:***** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; a racı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı **2blackdot** ve **Hakan Çalışkantürk** sorumlu tutulamaz.

HAFTALIK POLİTİK VE JEOPOLİTİK GELİŞMELER

EBU ZUHUR SONRASI
YENİ GÜVENLİK DENKLEMİ

İdlib'ten Doğu Akdeniz'e genişleyen Türkiye-İsrail rekabeti

24 AĞUSTOS 2026 | SAYI 123

ANA
BULGU

18 Ağustos'taki Ebu Zuhur saldırısı, Türkiye'nin Suriye'deki savunma ortaklığını sınırlama girişimi ve bölgesel güvenlik mimarisi üzerindeki rekabetin açık askerî işaretidir.

KRİTİK KRONOLOJİ



9 AĞU

Rus üslerinin statüsü yeniden düzenlendi



14 AĞU

İsrail-Suriye güvenlik teması



17 AĞU

Türk heyeti tartışması



18 AĞU

Ebu Zuhur Hava Üssü vuruldu



19-23 AĞU

Diplomasi, BM başvurusu ve çatışmasızlık arayışı

AKTÖRLERİN STRATEJİK HESABI



TÜRKİYE

Sınır güvenliği, Suriye'nin bütünlüğü, savunma ortaklığı ve güvenli geri dönüş



İSRAİL

Türk askerî nüfuzunu ve Suriye'nin hava savunma kapasitesini sınırlama



SURIYE

Egemenlik, tek devlet-tek ordu ve kurumsal yeniden inşa



ABD

Doğrudan çatışmayı önleme ve taraflar arasında teknik koordinasyon



RUSYA / BÖLGE

Tartus-Hmeymim dengesi; Pakistan-Suudi Arabistan savunma mekanizması

HUKUKİ ÇERÇEVE



Suriye egemenliği ve kuvvet kullanma yasağı temel tartışma alanıdır.



Meşru müdafaa iddiası, somut ve yakın tehdit bakımından ayrıca kanıtlanmalıdır.



NATO Madde 5 otomatik değildir; Madde 4 siyasi istişare imkânı sağlar.

RİSK MATRİSİ

RİSK	OLASILIK	ETKİ
Yeni İsrail saldırıları	YÜKSEK	ÇOK YÜKSEK
Türk personeline zarar	ORTA	ÇOK YÜKSEK
Doğrudan Türkiye-İsrail çatışması	DÜŞÜK-ORTA	YÜKSEK
Yeni göç ve güvenlik boşluğu	ORTA	YÜKSEK
Rusya ile koordinasyon kaybı	ORTA	ORTA

TÜRKİYE İÇİN YOL HARİTASI



0-30 GÜN

Kesintisiz kriz hattı, personel güvenliği, ortak hasar dosyası ve ön bildirim



1-12 AY

Suriye güvenlik reformu, yedekli altyapı, sınır koordinasyonu ve diplomasi



1-3 YIL

Egemen, üniter ve savunma kapasitesi güçlü Suriye ile kalıcı ortaklık



EN OLASI SENARYO

Kontrollü fakat kalıcı stratejik rekabet; dönemsel saldırı riski ve yoğun diplomatik süreç.



SURIYE



DOĞU AKDENİZ



HAVA ÜSTÜNLÜĞÜ



ASKERİ ÜSLER



ENERJİ KORİDORLARI



BÖLGESEL İTTİFAKLAR



Başarı ölçütü: caydırıcılığı, Suriye'nin egemenliğini ve Türkiye'nin güvenliğini doğrudan çatışmaya sürüklenmeden korumak.



Jeopolitik ve Küresel Gelişmeler:

EBU ZUHUR'DA İSRAİL'İN SURİYE'DEKİ TÜRK NÜFUZUNU SINIRLAMA HAMLESİ VE YENİ GÜVENLİK DENKLEMİ

“İdlib’ten Doğu Akdeniz’e: Genişleyen Stratejik Rekabet”



YÖNETİCİ ÖZETİ

18 Ağustos 2026 sabahı İsrail’in Suriye’nin İdlib kırsalındaki Ebu Zuhur Askerî Hava Üssü’ne düzenlediği saldırı, açık kaynaklarda görülebildiği kadarıyla, anlık bir saldırı tehdidini bertaraf etmekten çok **Suriye’nin yeniden askeri kapasite kazanmasını ve özellikle bu kapasitenin Türkiye’nin desteğiyle oluşmasını sınırlamaya yönelik bir “stratejik engelleme + sinyal verme” operasyonu** görünümündedir. İsrail Başbakanlık Ofisi saldırıyı resmen üstlenmiş ve gerekçe olarak Şam’ın, Türkiye’nin üsse konuşlanmasına izin vermek suretiyle İsrail-Suriye arasında bulunduğunu ileri sürdüğü bir “güvenlik statükosunu” ihlal etme eşiğinde olmasını göstermiştir. Şam ise üs üzerinde kalıcı Türk konuşlanması planlanmadığını, tesisin Suriye Hava Kuvvetleri için rehabilite edildiğini savunmuştur. Türkiye de İsrail’in gerekçesini reddetmiştir. (Prime Minister’s Office of Israel [PMO], 2026; Reuters, 2026a, 2026b). Saldırı **18 Ağustos 2026’da yaklaşık 03.00 yerel saatte** gerçekleşmiş; ilk saha haberlerinde dört hava saldırısından söz edilirken Suriye devlet kaynakları sekiz saldırı bildirmiştir. Pist, depolama/hangar alanları ve rehabilitasyon çalışmalarının yürütüldüğü bölümler hasar görmüş, doğrulanmış can kaybı bildirilmemiştir. Sentinel-2 uydu görüntülerinin Al Jazeera Açık Kaynak İstihbarat Birimi tarafından yapılan karşılaştırması, 17 ve 19 Ağustos görüntüleri arasında **en az beş ayrı görünür darbe izi** tespit etmiştir. (Anadolu Ajansı [AA], 2026a; Al Jazeera OSINT Unit, 2026a, 2026b; Reuters, 2026a).

Uydu görüntüleri, “terk edilmiş üs” tanımlamasına önemli bir nüans eklemektedir. Ebu Zuhur uzun süre faal değildi; ancak **Temmuz 2026’dan itibaren kapsamlı rehabilitasyona girmiş**, ağustos başından itibaren yaklaşık üç kilometrelik ana pistte çalışmalar yoğunlaşmış, 17 Ağustos itibarıyla çalışmalar tamamlanmamıştı. Böylece İsrail, faal bir savaş üssünden ziyade **yeniden faaliyete geçirilmekte olan gelecekteki bir askeri kapasiteyi** vurmuştur. Bu durum, saldırının “önleyici kapasite reddi” niteliği taşıdığı yönündeki analitik değerlendirmeyi güçlendirmektedir. (Al Jazeera OSINT Unit, 2026b).

Saldırı aynı zamanda 2025'te T-4/Tiyas, Palmira ve Hama üsleri çevresinde görülen örüntünün devamıdır. Dolayısıyla Ebu Zuhur vakası, bir defalık hedef seçiminden ziyade **İsrail'in Türkiye destekli Suriye askerî kapasitesinin coğrafi ve niteliksel sınırlarını tek taraflı olarak belirlemeye çalıştığı daha uzun bir rekabet dizisinin parçası** olarak okunmalıdır. (Reuters, 2025a; AA, 2025a).

Uluslararası hukuk bakımından, BM Şartı m. 2(4) devletlerin başka bir devletin toprak bütünlüğüne veya siyasi bağımsızlığına karşı kuvvet kullanmasını yasaklar; m. 51 meşru müdafaaı “silahlı saldırı” halinde tanır. İsrail'in kamuya açık gerekçesi, gerçekleşmiş bir silahlı saldırı değil, gelecekteki Türk askerî konuşlanmasının yaratacağı düşünülen güvenlik tehdididir. Açık kaynaklarda Ebu Zuhur'dan İsrail'e yönelik gerçekleşmiş veya somut biçimde yakın bir silahlı saldırıyı gösteren kanıt bulunmadığından, **Suriye'nin rızası, Güvenlik Konseyi yetkilendirmesi veya kamuya açıklanmamış ve hukuken yeterli başka olgular bulunmadığı varsayımında saldırı prima facie BM Şartı m. 2(4) ile bağdaşmayan bir kuvvet kullanımı ve Suriye egemenliğinin ihlalidir.** (United Nations, 1945; International Court of Justice [ICJ], 2003, 2005).

Türkiye açısından en rasyonel strateji doğrudan askerî misilleme yarışına girmek değil; **Suriye'nin devlet kapasitesini ve “tek devlet–tek ordu” modelini güçlendirmek, İsrail'in Türk-Suriye iş birliğini fiilen veto edebileceği bir emsalin oluşmasına izin vermemek, fakat bunu sağlam bir çatışmasızlık mimarisi, pasif askerî koruma, diplomasi, istihbarat ve hukuki baskıyla yapmak** olmalıdır. ABD'nin saldırıyı “gereksiz tırmanma” olarak nitelemesi ve Washington'ın Türkiye-İsrail-Suriye arasında resmî bir çatışma önleme mekanizması kurmaya çalışması Ankara açısından kullanılabilecek önemli bir diplomatik kaldıraçtır. (Reuters, 2026c, 2026d; Barrack, 2026).

YAKLAŞIK ON İKİ AYLIK ARKA PLAN.

Türkiye ve Suriye, 13 Ağustos 2025'te **Ortak Eğitim ve Danışmanlık Mutabakat Muhtırası** imzaladı. Türk Millî Savunma Bakanlığı daha sonra anlaşmanın Suriye Silahlı Kuvvetlerinin yeniden yapılandırılması, eğitim, danışmanlık, teknik destek, karşılıklı ziyaretler ve kapasite geliştirmeyi kapsadığını açıkladı. 2025 sonuna gelindiğinde Suriyeli birlikler Türkiye'deki TSK kışla ve eğitim alanlarından yararlanmaya başlamıştı. Bu kurumsallaşma, 2026'daki Ebu Zuhur rehabilitasyonunu tek başına açıklamasa da, üs üzerinde yapılabilecek Türk-Suriye teknik temaslarının daha geniş bir resmî savunma iş birliği çerçevesine oturduğunu göstermektedir. (AA, 2025b, 2025c).

İsrail-Türkiye rekabetinin daha eski fakat kritik emsali Nisan 2025'tir. Türk askerî ekiplerinin T-4/Tiyas, Palmira ve Hama üslerinin durumunu değerlendirdiğine ilişkin çok kaynaklı haberlerin ardından İsrail bu tesisleri vurmuş; saldırılar özellikle T-4 pist ve altyapısına ağır zarar vermişti.

2026 Mart'ında İsrail Ulusal Güvenlik Çalışmaları Enstitüsünün (INSS) değerlendirmesi, yeni Suriye ordusunun hâlen tam entegrasyon sağlayamadığını, fakat Türkiye'nin eğitim ve kapasite geliştirme rolünün giderek kurumsallaştığını belirtiyordu. Carnegie de Esad sonrası dönemde İsrail'in Suriye'nin stratejik askerî kapasitesinin yeniden oluşmasını sınırlarken Türkiye'nin Suriye ordusunun yeniden yapılanmasına giderek daha fazla destek verdiği bir **Türk-İsrail nüfuz rekabeti** tarif etti. (Hayik, 2026; Carnegie Endowment for International Peace, 2025).

Temmuz–Ağustos 2026: üs yeniden canlandırılıyor.

Al Jazeera OSINT biriminin yirmi beş Sentinel-2 görüntüsünü incelemesine göre Ebu Zuhur'da Temmuz başından itibaren geniş çaplı faaliyet görülmeye başladı. 8 Temmuz ile 17 Ağustos görüntüleri, doğu tarafındaki hangarlar civarında toprak çalışmaları gösterirken; 1 Ağustos'tan itibaren üç kilometrelik ana pistin rehabilitasyonu hızlandı. 17 Ağustos görüntüsünde pist çalışmaları henüz tamamlanmış değildi. Üs Türkiye sınırından yaklaşık 70 km uzaktadır. (Al Jazeera OSINT Unit, 2026b).

Rus faktöründe değişim.

Saldırıdan yalnızca dokuz gün önce, 9 Ağustos'ta Şam ile Moskova Hmeymim ve Tartus'taki Rus varlığının statüsünü yeniden düzenleyen bir mutabakata vardı. Suriye'nin sivil tesislerin yönetimini geri alması, askerî tesislerin ise üç ay içinde ortak eğitim ve yeterlilik merkezlerine dönüştürülmesi kararlaştırıldı. Bu gelişme Rusya'nın Suriye'den tamamen çıktığı anlamına gelmez; ancak eski dönemin geniş, tek taraflı Rus operasyonel üs modelinden **daha sınırlı ve ortak kontrollü bir modele geçişi** göstermektedir. Bu boşluğun bir bölümünü Suriye'nin Türkiye dâhil yeni güvenlik ortaklıklarıyla doldurması İsrail'in tehdit algısını kuvvetlendirmiş olabilir; bu son cümle bir analitik çıkarımdır. (Reuters, 2026e; Syrian Arab News Agency [SANA], 2026a).

14 Ağustos: yüksek düzeyli İsrail-Suriye teması.

Reuters'a konuşan üç kaynağa göre Mossad Direktörü Roman Gofman ile Suriye Dışişleri Bakanı Esad Hasan Şeybani 14 Ağustos'ta telefonla görüşmüş; Türkiye'nin Suriye'deki askerî mevcudiyeti, silah tedariki ve insansız hava aracı iş birliği İsrail'in kaygıları arasında yer almıştır. Görüşme saldırıdan dört gün önce gerçekleştiği için İsrail'in Ebu Zuhur meselesini ani istihbaratla değil, önceden yürüyen diplomatik/istihbarî temaslar içinde ele aldığını göstermektedir. Bununla birlikte Reuters haberindeki görüşme ayrıntıları anonim kaynaklara dayanmaktadır. (Reuters, 2026f).

17 Ağustos: Türk heyeti tartışması.

AP'ye konuşan iki Suriyeli yetkili, Türk askerî heyetinin 17 Ağustos'ta Ebu Zuhur'u ziyaret edip rehabilitasyonu incelediğini ve saldırıdan saatler önce ayrıldığını söyledi. Suriye Dışişleri Bakanı Şeybani de daha sonra Türk subaylarının üsse eğitim ve genel savunma iş birliği kapsamında geldiğini söyledi. Buna karşılık Türkiye Millî Savunma Bakanlığı, "**saldırı öncesinde veya saldırı sırasında**" **üstte Türk askerî heyetinin bulunmadığını** bildirdi (Associated Press [AP], 2026a; Reuters, 2026g; AA, 2026b).

18 Ağustos, yaklaşık 03.00: saldırı.

AA'nın ilk saha haberinde yerel kaynaklar dört saldırı bildirdi; Suriye El-İhbariye televizyonuna konuşan askerî kaynak ise İsrail uçaklarının **sekiz saldırı** gerçekleştirdiğini, pistin ve hangardaki atıl bir yapının vurulduğunu söyledi. Reuters daha sonra sekiz saldırının pist ve depolama alanlarını hedef aldığını ve can kaybı olmadığını aktardı. İsrail Başbakanlık Ofisi aynı gün sorumluluğu üstlendi. Kesin uçak modeli, kullanılan bomba/füze tipi, güdüm sistemi ve patlayıcı ağırlığı açıklanmamıştır. (AA, 2026a; Reuters, 2026a; PMO, 2026).

Hasar. 19 Ağustos tarihli Sentinel-2 görüntüsünün 17 Ağustos görüntüsüyle karşılaştırılması pist üzerinde, taksi yollarının kesişimlerinde ve doğudaki inşaat/rehabilitasyon bölgesinde **beş görünür darbe izi ve yanık alanı** ortaya koymaktadır. OSINT analizi rehabilitasyon çalışmalarının fiilen durdurulduğu sonucuna ulaşmıştır. (Al Jazeera OSINT Unit, 2026a).

İsrail'in gerekçesi.

Başbakanlık Ofisi, İsrail ile Suriye arasında güvenlik konularında bir "statüko" bulunduğunu, Şam'ın Türkiye'nin Halep yakınındaki bir üsse konuşlanmasına izin vermek üzere olduğunu ve bu durumun İsrail güvenliğini tehdit edeceğini ileri sürdü. Şeybani ise İsrail'e önceden Ebu Zuhur'un Suriye Hava Kuvvetleri için yenilendiğinin, kalıcı Türk üssü veya birlik konuşlandırması planlanmadığının açıkça söylendiğini belirtti. Suriye diplomatik kaynakları ayrıca İsrail'in tanımladığı türden bir "statüko anlaşmasının" varlığını reddetti. (PMO, 2026; Reuters, 2026g; Al Jazeera, 2026).

İlk diplomatik reaksiyon.

Türkiye Dışişleri Bakanlığı 18 Ağustos'ta saldırıları güçlü biçimde kınayarak İsrail'in Suriye'nin altyapı ve kapasitesini hedef aldığını, ülkenin toprak bütünlüğü ve birliğini ihlal ettiğini söyledi. Suriye Dışişleri Bakanlığı saldırıyı "haksız saldırı" ve egemenlik ihlali olarak nitelendirdi. ABD Suriye Özel Temsilcisi ve Ankara Büyükelçisi Tom Barrack ise saldırıyı bölgesel istikrara hizmet etmeyen "**gereksiz tırmanma**" olarak değerlendirdi ve Şam yönetiminin İsrail'e karşı saldırgan/proxy temelli bir tutum izlemediğini belirtti. (Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs, 2026; SANA, 2026b; Barrack, 2026).

19–23 Ağustos: uluslararasılaştırma ve kriz yönetimi.

Şam, BM Genel Sekreterine ve Güvenlik Konseyi Başkanına gönderdiği mektuplarda sekiz saldırıdan söz ederek İsrail'in egemenlik ihlallerinin durdurulmasını istedi. 21 Ağustos'ta Türkiye dâhil on iki ülke ortak açıklamayla saldırıları kınadı. Washington ise Türkiye, İsrail ve Suriye arasında daha resmî bir çatışma önleme/bilgi paylaşımı sistemi kurmaya yöneldi. 22 Ağustos'ta İsrail'in güney Suriye'de Beyt Cinn yakınında başka bir hava saldırısı düzenlemesi, Ebu Zuhur'un İsrail'in Suriye operasyonlarının sonu olmadığını gösterdi. (SANA, 2026c; AA, 2026c; Reuters, 2026c, 2026h, 2026i).

23 Ağustos'ta ayrıca ABD temsilcisi Barrack, İsrail'in saldırıdan önce Washington'ı uyarmadığını ileri sürdü; İsrail Savunma Bakanı Israel Katz ise istihbaratın ABD ile paylaşıldığını ve Suriye'ye uyarıların iletildiğini söyledi. Barrack'ın saldırının İsrail seçimleri öncesinde Türkiye'yi provoke etme amacı taşıyabileceği yönündeki değerlendirmesi dikkat çekicidir (AP, 2026b; Financial Times, 2026a).

STRATEJİK BAĞLAM VE AKTÖRLERİN HESAPLARI

**Ebu Zuhur neden seçildi?**

Üç özellik öne çıkmaktadır. Birincisi, tesis geçmişte kullanılmış büyük bir askerî havaalanıdır ve yeniden işler hale getirilmekte olan üç kilometrelik bir piste sahiptir. İkincisi, Türkiye sınırına yaklaşık 70 km uzaklığı ve **İdlib-Halep-Hama eksenindeki konumu**, Türkiye destekli Suriye kuvvet yapılanması bakımından lojistik ve eğitim değeri yaratabilir. Üçüncüsü, saldırı tamamlanmış bir konuşlanmayı değil **gelecekteki bir kapasitenin etkinleştirilmesini** önlemiştir. İsrail'in resmî Türk konuşlanması gerekçesi ile uydu görüntülerindeki rehabilitasyon birlikte değerlendirildiğinde, hedef seçiminin fiziksel hasar kadar **Ankara ve Şam'a "hangi askerî kapasitenin nerede kurulabileceği konusunda İsrail'in önleme iddiası"** mesajı taşıdığı değerlendirilmektedir.

İsrail açısından temel amaç, Suriye üzerinde sürdürdüğü **hava harekât serbestisini korumak** ve yeniden kurulacak Suriye ordusunun özellikle hava savunması, radar, uçuş altyapısı ve yabancı askerî ortaklıklar bakımından **İsrail'in maliyetini yükseltecek bir seviyeye çıkmasını önlemektir**. Carnegie'nin Esad sonrası Suriye analizi, İsrail saldırılarının yeni hükümetin stratejik silah ve askerî altyapı kapasitesini sınırlandırdığını ve aynı zamanda Türk askerî genişlemesine kırmızı çizgiler çizdiğini belirtmektedir. İsrail'in kendi güvenlik çevrelerinde de Türkiye'nin artan rolü giderek **daha açık bir stratejik mesele** olarak ele alınmaktadır. (Carnegie Endowment for International Peace, 2025; INSS, 2026).

Buna karşılık Şam'ın çıkarı, İsrail ile doğrudan savaşa girmeden **egemen devlet tekeli ve askerî kapasitesini yeniden kurmaktır**. Şeybani'nin 23 Ağustos açıklaması, Suriye'nin İsrail'le güvenlik müzakeresine açık kalacağını; fakat Türkiye ile ordu inşası iş birliğinden vazgeçmeyeceğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu ikili yaklaşım önemlidir: Şam hem İsrail'in saldırılarının sona ermesini ve geri çekilmesini talep etmekte hem de Türkiye ile askerî iş birliğinin üçüncü devletin onayına tabi olmadığını savunmaktadır. (Reuters, 2026i).

Türkiye'nin çıkar seti daha geniştir. Ankara açısından Suriye'de **merkezî devlet otoritesinin güçlenmesi, ülkenin parçalanmasının önlenmesi, PKK, SDG bağlantılı silahlı yapıların bağımsız/yarı bağımsız askerî alan oluşturmalarının engellenmesi, sınır güvenliği, IŞİD tehdidinin baskılanması, gönüllü mülteci dönüşleri için güvenli ortam ve Türkiye'nin oluşturduğu güvenlik kazanımlarının korunması** birbirine bağlı konulardır. Türk MSB'nin "tek devlet, tek ordu" yaklaşımı ile SDG entegrasyonunu yakından izlediğini açıklaması bu resmi stratejiyi doğrulamaktadır. (AA, 2025b; Carnegie Endowment for International Peace, 2025b).

Bu nedenle Ebu Zuhur'un Türkiye açısından önemi yalnızca "bir Türk üssü kurulacak mıydı?" sorusuna indirgenemez. Daha temel mesele, İsrail'in Suriye'nin egemen hükümetinin Türkiye ile yaptığı **savunma iş birliğinin yerini, niteliğini ve yoğunluğunu tek taraflı kuvvet kullanarak sınırlandırma kapasitesi edinip edinmeyeceğidir**. Türkiye Ebu Zuhur sonrasında tamamen geri çekilirse İsrail açısından kuvvet kullanarak veto etmenin işe yaradığı yönünde bir teşvik oluşabilir; Türkiye'nin seçeneği **"geri çekilmeyen fakat kontrollü güç tahkimi"** olabilir.

İç politika faktörü de göz ardı edilmemelidir. İsrail'in genel seçimi **27 Ekim 2026** olarak belirlenmiştir; Netanyahu'nun Likud'u seçim öncesinde ciddi rekabet ve iç bölünmelerle karşı karşıyadır. Likud kampanyasında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İran ve Hizbullah liderleriyle birlikte güvenlik tehdidi temalı bir afişte kullanılması, Türkiye'nin iç politika söyleminde de güvenlikleştirildiğinin somut göstergesidir. Barrack'ın Ebu Zuhur saldırısının Türkiye'yi provoke etmeyi hedeflemiş olabileceği yönündeki açıklaması bu bağlamla uyumludur. (Reuters, 2026j, 2026k; The Guardian, 2026; Financial Times, 2026a).

ULUSLARARASI HUKUK DEĞERLENDİRMESİ

Kuvvet kullanma yasağı ve Suriye egemenliği.

BM Şartı m. 2(4), devletlerin diğer devletlerin toprak bütünlüğü veya siyasi bağımsızlığına karşı kuvvet kullanmasını yasaklar. Bir devletin askerî uçaklarıyla başka bir devletin topraklarındaki askerî tesisi bombalaması kural olarak "kuvvet kullanımı"dır. Suriye'nin saldırıya rıza gösterdiğine dair hiçbir açık kaynak kanıtı yoktur; aksine Şam saldırıyı egemenlik ihlali olarak protesto etmiş ve BM'ye taşımıştır. Güvenlik Konseyinin bu saldırı için İsrail'e verdiği bir yetkilendirme de bulunmamaktadır. Bu nedenle hukuki başlangıç noktası, Ebu Zuhur saldırısının **m. 2(4) kapsamına giren yasaklanmış kuvvet kullanımı** olmasıdır. (United Nations, 1945; SANA, 2026b, 2026c).

Meşru müdafaa iddiası.

BM Şartı m. 51, bir BM üyesine karşı "silahlı saldırı" meydana gelmesi halinde bireysel veya kolektif meşru müdafaa hakkını tanıır. ICJ içtihadı ayrıca meşru müdafaa tedbirlerinin **gereklilik ve orantılılık** şartlarına tabi olduğunu vurgulamaktadır. İsrail'in kamuya açıkladığı gerekçe, Ebu Zuhur'dan kaynaklanan gerçekleşmiş bir silahlı saldırı değil; ileride Türk askerlerinin konuşlanmasının İsrail güvenliğine tehdit oluşturacağı iddiasıdır. Kamuya açık bilgilerde Ebu Zuhur'dan İsrail'e yönelik bir saldırı hazırlığını veya başka yollarla önlenemeyecek ölçüde yakın bir silahlı saldırıyı ortaya koyan somut bilgi bulunmamaktadır. (United Nations, 1945; ICJ, 2003, 2005).

"Önleyici/öngörücü meşru müdafaa"nın hangi derecede yakın saldırıyı kapsadığı uluslararası hukuk öğretisi ve devlet pratiğinde tartışmalıdır. Ancak daha geniş yorum benimsense dahi salt başka bir devletin askerî üs kurma ihtimali, tek başına otomatik olarak "yakın silahlı saldırı" oluşturmaz. Barrack'ın İsrail'in Türk tehdidine ilişkin iddiası için yeterli kanıt görmediğini söylemesi ve Şam'ın üssün kendi hava kuvvetleri için onarıldığını belirtmesi, kamuya açık olgusal zemini daha da zayıflatmaktadır. Bu nedenle **mevcut açık kaynak kaydı üzerinde İsrail'in m. 51'e dayalı hukuki gerekçesi ikna edici görünmemektedir**.

Devlet sorumluluğu.

Uluslararası Hukuk Komisyonunun Devletlerin Uluslararası Hukuka Aykırı Fiillerden Sorumluluğuna İlişkin Maddelerine göre bir devlet organının davranışı devlete isnat edilir; uluslararası bir yükümlülüğün ihlaliyle birlikte uluslararası haksız fiil ortaya çıkar ve devlet sorumluluğu doğar. Burada saldırının İsrail Başbakanlık Ofisi tarafından resmen üstlenilmesi nedeniyle isnat bakımından esaslı bir belirsizlik yoktur. İsrail'in uluslararası sorumluluğu doğmuştur. Meşru müdafaa ancak BM Şartı ile uyumlu olduğu ölçüde hukuka aykırılığı ortadan kaldıracak bir durumdur. (International Law Commission [ILC], 2001).

Böyle bir sorumluluğun klasik sonuçları ihlalin sona erdirilmesi, gerektiğinde tekrarlanmama güvencesi ve doğan zararın tam giderimidir. Suriye, doğrudan zarar gören devlet olarak sorumluluğu ileri sürebilir. (ILC, 2001).

Uluslararası insancıl hukuk.

ICRC'nin yerleşik yaklaşımına göre devletler arasında silahlı kuvvet kullanılması, yoğunluğu düşük olsa bile uluslararası nitelikte silahlı çatışma hukukunu devreye sokabilir. Bu nedenle saldırının *jus ad bellum* bakımından hukuka aykırı olması ile saldırı sırasında hedef seçiminin *jus in bello* bakımından hukuka uygun olup olmaması ayrı sorulardır. (International Committee of the Red Cross [ICRC], n.d.-a).

Bir hedefe saldırılabilmesi için nesnenin askerî hedef niteliğinde olması gerekir; örf ve âdet hukukunda yalnızca askerî hedeflere saldırılabilir. Yeniden askerî kullanım için hazırlanmakta olan bir askerî hava üssünün pisti ve askerî hangarları, kullanımı veya amaçlanan kullanımı askerî harekâta etkin katkı sağlıyor ve tahribi somut/doğrudan askerî avantaj sunuyorsa hava üssünün askerî niteliği **mevcuttur**. (ICRC, n.d.-b).

Hedef askerî hedef olsa dahi ayırım, saldırıda orantılılık ve uygulanabilir tüm tedbirleri alma yükümlülükleri devam eder. Bildirilen sivil can kaybının bulunmaması saldırının insancıl hukuk bakımından hukuka uygunluğunu otomatik olarak kanıtlamaz; mühimmat, hedefleme istihbaratı, yakın çevredeki siviller, seçilen saldırı zamanı ve alternatif araçlara ilişkin ayrıntı bilinmediğinden **IHL uyumluluğu konusunda kesin hüküm verilemez**. (ICRC, n.d.-c,n.d.-d).

En önemli hukuki ayırım şudur:

Bir hava üssünün IHL bakımından meşru askerî hedef olması, İsrail'in Suriye topraklarında o hedefe karşı kuvvet kullanma hakkına sahip olduğu anlamına gelmez.

Jus ad bellum “vurabilir miydin?”; IHL ise silahlı çatışma mevcutsa “nasıl vurabilirdin?” sorusuna cevap verir. Ebu Zuhur bakımından kamuya açık bilgilerde asıl hukuki zayıflık ilk sorudur.

Türkiye merkezli istihbarat, risk ve senaryo analizi

İsrail’in Ebu Zuhur’da yalnızca bir pist değil, Türkiye ile yeni Suriye yönetimi arasındaki askerî iş birliğinin **gelecekte yaratabileceği hava, hava savunma, eğitim ve lojistik kapasiteyi** hedeflediği değerlendirilmelidir. T-4 emsali, 2025 çatışmasızlık görüşmelerinde İsrail’in Türk üslerini “kırmızı çizgi” olarak tarif etmesi, Ebu Zuhur’un henüz operasyonel olmadan vurulması ve Netanyahu’nun doğrudan Türk konuşlanmasını gerekçe göstermesi bu sonuca birlikte işaret etmektedir. Bu, İsrail’in tüm Türk varlığını hedef alacağı anlamına gelmez; daha ziyade İsrail’in kendi hava harekât serbestisini daraltacağını düşündüğü belirli Türk/Suriye yeteneklerine karşı **erken müdahale doktrini** geliştirdiğini düşündürmektedir.

Türkiye bakımından ilk kırmızı çizgi, **Türk personeline doğrudan zarar verilmesi** olmalıdır. Ebu Zuhur’da can kaybı yaşanmamış olması krizin kontrol altında tutulmasını kolaylaştırmıştır. Gelecekte Türk danışman, eğitmen veya teknik personelinin bulunduğu bir tesisin vurulması ise Ankara’nın siyasi karşılık verme zorunluluğunu ciddi biçimde artırır.

İkinci öncelik **Suriye devlet kapasitesinin tek bir kritik tesise bağımlı kalmamasıdır**. Ebu Zuhur saldırısı, belirgin ve yoğun rehabilitasyon faaliyetinin uydu görüntülerinde kolayca gözlemlenebildiğini göstermektedir. Türkiye açısından cevap, İsrail’le saldırı yarışına girmek değil; Suriye’nin eğitim, bakım, lojistik, hava trafik yönetimi, arama-kurtarma, sınır gözetleme ve savunma altyapısını daha dayanıklı ve yedekli hale getirmektir. Bu yaklaşım hem Suriye’nin egemen devlet kapasitesini güçlendirir hem de tek bir saldırının bütün bir kapasite geliştirme programını durdurmasını zorlaştırır.

Üçüncü öncelik Rusya ile **ayrı bir çatışmasızlık hattını korumaktır**. Hmeymim ve Tartus’un statüsünün değişmesi Rusya’yı Suriye güvenlik denkleminde çıkarmamıştır; Moskova yeni modelde eğitim ve ortak tesis ilişkisini korumaktadır. Türkiye’nin İsrail’le kurulacak ABD destekli hatla yetinmeyip Rusya ile batı Suriye hava sahası, uçuş güvenliği ve kriz bildirim mekanizmalarını sürdürmesi, yanlış tanımlama ve üçüncü aktör kaynaklı zincirleme tırmanmayı azaltır.

Dördüncü öncelik sınır güvenliği ve mülteci boyutudur. İsrail-Suriye gerginliğinin kuzeye taşınması, Ankara bakımından sadece askerî bir mesele değil; yeni yerinden edilmeler, altyapı kaybı, IŞİD ve diğer silahlı yapıların devlet kapasitesindeki boşluklardan yararlanması ve güvenli/gönüllü geri dönüş koşullarının bozulması riskidir. Bu nedenle Ebu Zuhur’a verilecek Türk stratejik karşılığı, yalnızca savunma politikası değil, **Hatay-İdlib ekseninde sınır gözetimi, sivil savunma, insani kapasite ve Suriye yerel idareleriyle afet/yerinden edilme planlamasını** da içermelidir.

Bu olasılık dağılımında kontrollü senaryonun ilk sırada olmasının temel nedeni hem Ankara’nın hem Şam’ın doğrudan İsrail savaşı istemediğine dair davranışsal göstergeler, ABD’nin etkin çatışmasızlık girişimi ve 23 Ağustos’ta Şam’ın güvenlik görüşmelerinin yeniden başlayacağını öngörmesidir. Buna karşılık 22 Ağustos’taki Beyt Cinn saldırısı İsrail’in Suriye’deki kinetik operasyonlardan vazgeçmediğini gösterdiği için tekrarlanan sınırlı saldırı olasılığı da yüksektir.

Bu akışta kritik kırılma noktası “bir üs daha vuruldu” değil, **Türk personeline doğrudan kayıp verilmesi ve ön bildirim mekanizmasının çökmesidir**. Barrack’ın saldırı öncesi ABD’nin bilgilendirilmediğini söylemesi, Katz’ın ise bunun tersini iddia etmesi, mevcut iletişim sisteminin henüz güvenilir olmadığını göstermektedir.

Risk matrisi

Risk	Olasılık	Etki	Genel seviye
Suriye askerî altyapısına yeni İsrail saldırıları	Yüksek	Yüksek	Çok yüksek
Türk personelinin yanlışlıkla/kasıtlı olarak zarar görmesi	Orta	Çok yüksek	Çok yüksek
Türkiye-İsrail doğrudan çatışma sarmalı	Düşük-Orta	Çok yüksek	Yüksek
Suriye devlet kapasitesinin yeniden zayıflaması	Orta-Yüksek	Yüksek	Yüksek
Kuzey Suriye’de yeni yerinden edilme/mülteci baskısı	Orta	Yüksek	Yüksek
Devlet dışı aktörlerin güvenlik boşluğundan yararlanması	Orta	Yüksek	Yüksek
Rusya ile taktik koordinasyon boşluğu	Orta	Orta	Orta
İran’ın Türkiye-İsrail rekabetini kendi lehine kullanması	Orta	Orta-Yüksek	Orta-Yüksek

Türkiye için politika seçenekleri

Kısa vadede, ilk otuz gün, Ankara’nın birinci hedefi **Türk personeline yönelik sürpriz saldırı ihtimalini sıfıra yaklaştırmak** olmalıdır. Türkiye-İsrail arasında 2025’te başlatılmış teknik kanal, ABD’nin önerdiği Türkiye-Suriye-İsrail sistemiyle birleştirilerek kesintisiz çalışan, askerî faaliyetler için ön bildirim, acil doğrulama ve kriz telefon hattı

içeren kurumsal yapıya dönüştürülmelidir. Bu mekanizma, İsrail'e Suriye'deki Türk faaliyetleri üzerinde veto yetkisi tanıyacak şekilde olmamalıdır. (Reuters, 2025a, 2026c).

Aynı dönemde Ankara ve Şam, Ebu Zuhur saldırısının **ortak teknik hasar dosyasını** oluşturmalıdır: uydu görüntüleri, pist hasarı, tesis durumu, kullanılan mühimmatın mümkün olduğu ölçüde adli kalıntıları ve zaman çizelgesi kayda alınmalıdır. Bunun amacı askerî karşı saldırı planlamak değil; BM süreçleri, devlet sorumluluğu talepleri ve gelecekteki tazmin/onarım tartışmaları için delilin korunmasıdır. Suriye'nin BM'ye gönderdiği mektuplar bu hukuki stratejinin ilk adımını zaten atmıştır.

Askerî alanda Türkiye'nin stratejisi **kuvvet koruma ve dayanıklılık** olmalıdır. Suriye'deki kritik eğitim, haberleşme ve lojistik kapasitenin ve üslerin pasif korunması, sığınak, yedeklilik, hızlı pist/tesis onarım kapasitesi, erken ikaz ve sivil hava trafiğiyle koordinasyonun güçlendirilmesi saldırının stratejik getirisini düşürür. Hava savunma kapasitesinin geliştirilmesi ise Türkiye-İsrail çatışma eşiğini ani biçimde değiştirmemek için diplomatik çatışmasızlık planıyla birlikte, kademeli ve savunma amaçlı yürütülmelidir.

Siyasi iletişimde Ankara, İsrail'in saldırısını kabul edilemez bulduğunu açıkça belirtmeye devam ederken **kamuoyu önünde otomatik askerî misilleme gerektiren caydırıcı opsiyonunu muhafaza etmelidir**. Kapalı diplomatik kanallarda Türk personeline kasıtlı saldırının sonuçları konusunda netlik sağlanmalı; kamu diplomasisinde ise Suriye egemenliği, BM Şartı ve Türk-Suriye iş birliğinin Şam'ın talebiyle yürütüldüğü vurgulanmalıdır. Türkiye'nin mevcut resmî söylemi zaten bu hukuki zemini kullanmaktadır.

Orta vadede, bir ila on iki ay içinde, Türkiye'nin esas yatırımı Suriye'nin **“tek devlet–tek ordu” güvenlik sektörü reformuna** yönelmelidir. Birliklerin tek emir-komutaya entegrasyonu, profesyonel askerî eğitim, sınır muhafaza, terörle mücadele, mayın/EYP temizliği, askerî hukuk ve IHL eğitimi, bakım-lojistik ve kurumsal personel sistemi; birkaç yüksek profilli üs kurmaktan daha kalıcı bir güvenlik sonucu üretir.

Türkiye aynı zamanda Şam-Tel Aviv arasında ABD kolaylaştırıcılığındaki görüşmeleri **şekillendirmelidir**. Ankara'nın çıkarı, İsrail-Suriye anlaşmasının Türkiye'nin meşru savunma iş birliğini yasaklaması değil; güney Suriye güvenlik düzenlemeleri, sınır güvenliği, karşılıklı saldırısızlık ve hava olaylarının önlenmesini kapsayan, Suriye egemenliğine dayalı bir çerçeve üretmesidir.

Rusya konusunda; Hmeymim ve Tartus'un yeni statüsü Rus etkisinin **azalıp biçim değiştirdiğini**, tamamen yok olmadığını göstermektedir. Türkiye-Rusya askerî temas kanalının korunması, özellikle batı ve kuzeybatı Suriye'de hava olayları bakımından ikinci bir güvenlik sigortası sağlar.

NATO boyutunda ihtiyatlı olmak gerekir. Washington Antlaşması'nın 5. maddesinin coğrafi uygulaması 6. maddeyle tanımlanmıştır; Suriye topraklarındaki her Türk personeli vakasının otomatik olarak 5. maddeyi tetikleyeceğini varsaymak hukuken doğru değildir. Buna karşılık Türkiye, ülkesinin güvenliği ve toprak bütünlüğünün tehdit edildiğini düşündüğünde **4. madde kapsamında siyasi istişare** talep edebilir. Bu araç, İsrail'e karşı müttefikler arasında erken diplomatik konsolidasyon ve caydırıcılık aracı olarak kullanılmalıdır. (North Atlantic Treaty Organization [NATO], 1949, 2025).

Mülteci politikasında, İsrail saldırılarının Suriye'nin yeniden inşasını aksatması bağlamında Türkiye'nin güvenlik stratejisi ile Suriye'nin ekonomik ve kurumsal yeniden inşası burada ayrılmazdır: askerî altyapısı sürekli vurulan, merkezi kurumları zayıf ve yeni çatışmalara açık bir Suriye, Türkiye'nin geri dönüş politikasını da doğrudan olumsuz etkiler. Ebu Zuhur bu nedenle salt askerî bir üs meselesi değildir.

Uzun vadede, bir ila üç yıl içinde, Türkiye'nin hedefi artırılmış hava savunma kapasitesi tesisi yanında, askeri kazanımlarını kaybetmeden **egemen, üniter, kendi sınırlarını ve hava sahasını kontrol edebilen fakat Türkiye ile derin savunma ortaklığı bulunan bir Suriye devleti** olmalıdır. Bu model Ankara'nın sınır güvenliği, mülteci dönüşü ve terörle mücadele çıkarlarına ve Ankara'nın askerî varlığının kalıcı işgal veya nüfuz alanı olarak sunulması ile resmî “tek devlet, tek ordu” yaklaşımına uygundur.

Bu stratejinin başarısı için Türkiye'nin **İsrail'in sınırlı saldırılarla Türkiye-Suriye güvenlik ortaklığının stratejik sonucunu engelleyemeyeceği bir dayanıklılık üretme** şeklinde tanımlanmalıdır.

Sonuç

Ebu Zuhur saldırısını yalnızca “İsrail Suriye'de eski bir havaalanını bombaladı” şeklinde okumak yetersizdir. Hedefin tam da yeniden faaliyete geçirilme sürecinde vurulması, 2025 T-4 emsali, İsrail'in yaklaşımı, 14 Ağustos Mossad-Şam teması ve Türk konuşlanması gerekçesi birlikte ele alındığında olay, Esad **sonrası Suriye'nin güvenlik mimarisinin şekillenmesine/şekillendirilmesine dair Türkiye-İsrail rekabetinin bugüne kadarki en açık askerî işaretlerinden biri olmuştur**.

Bu rekabet kaçınılmaz olarak Türkiye-İsrail gerilimi doğurur. Aksine Ankara'nın güçlü konumu, Şam'ın Türkiye ile savunma ortaklığını sürdürme iradesi, muhtemel bir çatışmanın maliyetini yükseltir. 23 Ağustos itibarıyla en olası

sonuç **kontrollü fakat kalıcı bir stratejik rekabet**, periyodik İsrail saldırısı riski ve bunun yanında yoğun diplomatik süreçlerdir.

Türkiye'nin öncelikli ve şimdilik başarı ölçütü, **Suriye'nin parçalanmasını önlemek, kendi askerî personelini korumak, Türk-Suriye savunma iş birliğini meşru ve sürdürülebilir kılmak, İsrail'in kuvvet kullanarak üçüncü devlet ilişkileri üzerinde fiilî veto oluşturmamasını önlemek, sınır ve mülteci riskleri yanında terör örgütlerinin varlığını ortadan kaldırmak ve bütün bunları doğrudan çatışmaya dönüşmeden gerçekleştirmek** olacaktır.

Türkiye-İsrail geriliminin artması halinde, askerî ittifak yükümlülüğü, diplomatik yakınlık ve fiilî destek ayrı ayrı düşünülmelidir. Suriye, Pakistan ve Suudi Arabistan'ın Türkiye'ye daha yakın durduğu çok katmanlı bir kriz senaryosunda, AB ile İsrail arasında güçlü ekonomik, siyasi, teknolojik ve güvenlik ilişkileri bulunsun da 2025-2026 döneminde Gazze nedeniyle bu ilişki ciddi biçimde gerildiği bilirse de bunların belirleyici olmayacağı daima akıllarda olmalıdır.

AB üyesi olarak Yunanistan'ın İsrail'le savunma ilişkileri de son derece gelişmiş durumda. Temmuz 2026'da Atina, İsrail'den yaklaşık **3,5 milyar avroluk hava savunma sistemi** alımını onayladı; iki ülke ortak tatbikatlar ve savunma teknolojileri alanında da yakın çalışıyor. Ortak projeler ve enerji iş birliği kapsamında **Yunanistan ve GKRY'nin siyasi olarak İsrail'e diğer Avrupa devletlerinden daha yakın durması muhtemeldir. Bu maksimalistlerin dayanışması farklı gelişmelere neden olabilirse de Türkiye'yi iki cepheli gerilime sürüklemek, toplamı 18 milyon etmeyen iki ülke için tahmini zor sonuçlara neden olabilir.**

ABD'nin kendi iç siyasi dengeleri kapsamında İsrail lehine taraf olacağını da daima risk analizlerinde göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Zira normal koşullarda ABD'nin askerî-stratejik ilişkisi İsrail ile olağanüstü güçlüdür. İsrail uzun yıllardır ABD'nin en büyük güvenlik yardımı alan ülkelerinden biridir ve 2019-2028 mutabakatı kapsamında yıllık milyarlarca dolarlık askerî yardım mekanizması ve teçhizatı bulunmaktadır. Diğer taraftan Doğu Akdeniz'deki son gelişmeler bağlamında ABD açısından bir NATO krizinin doğması Washington'un koşulsuz biçimde ittifakın yanında yer alacağı sonucunu doğuracağı söylenemez.

Diğer taraftan tüm gerilim süreçlerinde NATO'dan siyasi dayanışma, istihbarat, hava savunması ve caydırıcılık desteği gündeme gelebileceği ihtimali üzerine oyun planı yapmak rasyonel olmayacaktır. Bu noktada Ağustos 2026'da kurulan **Türkiye-Pakistan-Suudi Arabistan savunma mekanizması**, Türkiye-İsrail denkleminde yeni bir değişken eklediği göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle İsrail'in **Türkiye aleyhine** artıracığı gerilim sadece NATO sorununa dönüşmeyebilir.

İsrail artık Türkiye'nin Suriye'deki askerî nüfuzunu yalnızca diplomatik bir sorun değil, kendi güvenlik çevresine ilişkin askerî bir değişken olarak görmeye başlamış durumda. Netanyahu'nun, Türkiye'nin Suriye'de İsrail'i tehdit edecek askerî yapılanmasına izin vermeyeceklerini söylemesi ve ardından Ebu Zuhur'un vurulması bunun göstergesi. Dolayısıyla gerilimin bundan sonra, temelde Gazze meselesi üzerinden okunması eksik olur. Esas rekabetin;

Suriye → Doğu Akdeniz → Hava Üstünlüğü → Askerî Üsler → Enerji Koridorları → Bölgesel İttifak Mimarisi

Üzerinden netleştiği görülmelidir.

Kaynakça

- Al Jazeera. (2026, 19 Ağustos). *Ebu Zuhur bombardımanı: Washington'ın çatışmayı önleme çabaları ve Ankara ile Şam'ın İsrail iddialarına yanıtı* [Arapça haber].
- Al Jazeera Open Source Unit. (2026a, 20 Ağustos). *Beş darbe ve hasarlı pist: Uydu görüntüleri Ebu Zuhur Havaalanı'ndaki İsrail bombardımanının etkilerini ortaya koyuyor* [Arapça OSINT analizi].
- Al Jazeera Open Source Unit. (2026b, 18 Ağustos). *Toprak çalışmaları ve onarım: Uydu görüntüleri saldırı öncesi Ebu Zuhur Havaalanı hakkında ne gösteriyor?* [Arapça OSINT analizi].
- Anadolu Ajansı. (2025a, 10 Nisan). *Türkiye, İsrail hold first technical meeting on conflict prevention in Syria*.
- Anadolu Ajansı. (2025b). *MSB: Türkiye ile Suriye arasında Ortak Eğitim ve Danışmanlık Mutabakat Muhtırası ve Suriye Silahlı Kuvvetlerinin kapasite geliştirilmesi*.
- Anadolu Ajansı. (2025c). *MSB: Suriye ordusunun Türk Silahlı Kuvvetlerine ait kışla ve eğitim alanlarında eğitim faaliyetleri*.
- Anadolu Ajansı. (2026a, 18 Ağustos). *İsrail, Suriye'nin İdlib ilindeki Ebu Zuhur Askeri Havaalanı'nı vurdu*.
- Anadolu Ajansı. (2026b, 20 Ağustos). *Türkiye: Ebu Zuhur Hava Üssü'nde saldırı öncesinde veya sırasında Türk askerî heyeti bulunmuyordu*.
- Anadolu Ajansı. (2026c, 21 Ağustos). *Türkiye, 11 other countries condemn Israeli airstrikes on Syrian military base*.
- Associated Press. (2026a, 19 Ağustos). *Israeli strikes hit an air base hours after a Turkish delegation visit, Syrian officials say*.
- Associated Press. (2026b, 23 Ağustos). *A US envoy says Israel did not give a warning to the US ahead of a recent Syria air strike*.
- Barrack, T. (2026, 18 Ağustos). *Statement on Israeli airstrikes on Abu al-Duhur Airbase* [Sosyal medya açıklaması; SANA ve Anadolu Ajansı tarafından aktarıldı].

- Carnegie Endowment for International Peace. (2025a). *The new struggle for Syria*.
- Carnegie Endowment for International Peace. (2025b, Mart). *What's behind the monumental shift between Türkiye and the PKK*.
- Financial Times. (2026a, 23 Ağustos). *Israel's Syria strike may have been bid to provoke Turkey conflict, US envoy says*.
- Hayik, A. (2026, Mart). *The new Syrian army: Structure, integration challenges and their implications for state stability*. Institute for National Security Studies.
- International Committee of the Red Cross. (n.d.-a). *International armed conflict: Classification and applicability of international humanitarian law*.
- International Committee of the Red Cross. (n.d.-b). *Customary international humanitarian law: Rule 7—The principle of distinction between civilian objects and military objectives*.
- International Committee of the Red Cross. (n.d.-c). *Customary international humanitarian law: Rule 14—Proportionality in attack*.
- International Committee of the Red Cross. (n.d.-d). *Customary international humanitarian law: Rule 15—Principle of precautions in attack*.
- International Court of Justice. (2003). *Oil Platforms (Islamic Republic of Iran v. United States of America)*, Judgment.
- International Court of Justice. (2005). *Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v. Uganda)*, Judgment.
- International Law Commission. (2001). *Draft articles on responsibility of states for internationally wrongful acts, with commentaries*. United Nations.
- North Atlantic Treaty Organization. (1949). *The North Atlantic Treaty*.
- North Atlantic Treaty Organization. (2025). *The consultation process and Article 4*.
- Prime Minister's Office of Israel. (2026, 18 Ağustos). *Statement concerning the strike on Abu al-Duhur Airbase and alleged Turkish deployment in Syria* [Başbakanlık açıklaması; Israel Hayom tarafından yayımlandı].
- Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs. (2026, 18 Ağustos). No: 160, *Regarding the attack on the Abu al-Duhur Airbase in Syria*.
- Reuters. (2025a, 10 Nisan). *Turkey, Israel have begun talks to avoid clashes in Syria, Turkish sources say*.
- Reuters. (2026a, 18 Ağustos). *Israeli airstrikes hit Syrian airbase, drawing Turkish condemnation*.
- Reuters. (2026b, 19 Ağustos). *Turkey slams Israel's "untenable" claims after strikes on Syrian base*.
- Reuters. (2026c, 18 Ağustos). *US working on deconfliction mechanism among Turkey, Israel and Syria, US envoy says*.
- Reuters. (2026d, 19 Ağustos). *Syria says no Turkish military build-up planned at airbase struck by Israel*.
- Reuters. (2026e, 9 Ağustos). *Syria and Russia reach deal on future of Tartous and Hmeimim bases after 18 months of talks*.
- Reuters. (2026f, 19 Ağustos). *Mossad chief, Syrian foreign minister discussed Turkish military deployments before strikes, sources say*.
- Reuters. (2026g, 20 Ağustos). *Syria says no Turkish military build-up planned at airbase struck by Israel*.
- Reuters. (2026h, 22 Ağustos). *Israel strikes southern Syria; Damascus condemns attack*.
- Reuters. (2026i, 23 Ağustos). *Syria foreign minister sees Israel security talks resuming despite no trust*.
- Reuters. (2026j, 12 Temmuz). *Israel's election will be held on October 27, coalition head says*.
- Reuters. (2026k, 17 Ağustos). *Netanyahu's re-election hopes ride on divided party's primaries*.
- Syrian Arab News Agency. (2026a, 9 Ağustos). *Syria, Russia agree to reorganize Russian military presence under new memorandum*.
- Syrian Arab News Agency. (2026b, 18 Ağustos). *Syria condemns Israeli strikes on Abu al-Duhur airbase*.
- Syrian Arab News Agency. (2026c, 19 Ağustos). *Syria submits letters to the UN concerning Israeli strikes on Abu al-Duhur military airport*.
- The Guardian. (2026, 17 Ağustos). *Netanyahu party campaign billboard likens Mamdani to leaders of Iran and Hezbollah*.
- United Nations. (1945). *Charter of the United Nations*.

Prof. Dr. Murat KOÇ / Çağ Üniversitesi Bölgesel Güvenlik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi